

## خلاصه‌ی جلسه آموزشی – مقدمه‌ی بر پیشگیری و کنترل عفونت

از ابتدای تاریخ، بیماری‌های مسری جوامع بشری را تهدید کرده است و عفونت‌هایی همچون وبا، طاعون و حصبه جان عده زیادی از مردم را گرفته‌اند. تلاش‌ها به جهت پیشگیری و کنترل این عفونت‌ها در حال رسیدن به نقطه امیدبخشی بود که بیماری‌های نوپدید و بازپدید مانند ابولا، زیکا، سارس، آنفلوآنزای پرندگان و سایر عفونت‌های مسری مجدداً تلاش و همت بشر در پیشگیری و کنترل این عفونت‌ها را مطالبه کرد. در دو سال اخیر با پیدایش بیماری نوظهور کووید-۱۹ و ایجاد پاندمی در سطح جهان باز هم با چالشی جدید در پیشگیری و کنترل عفونت مواجه هستیم.

در کنار عفونت‌هایی که در سطح جامعه ایجاد همه‌گیری می‌کنند مواردی نیز هستند با نام عفونت بیمارستانی (یا به عبارت بهتر عفونت‌های مرتبط با مراقبت‌های بهداشتی) که در بیمارستانها و مراکز بهداشتی درمانی مشکل‌ساز شده‌اند. این عفونت‌ها که از قرن چهارم میلادی با تاسیس اولین بیمارستانها وجود داشته است امروزه یکی از معضلات بیمارستانها و جامعه محسوب می‌شوند. این عفونت‌ها موجب موربیدیتی (بیماری‌زایی) و مورتالیتی (مرگ و میر) قابل توجهی شده و علاوه بر طولانی‌تر کردن مدت بستری بیماران موجب هزینه‌های مالی و اجتماعی زیادی برای بیماران، خانواده‌های ایشان، سیستم بهداشتی درمانی و جامعه می‌شود.

عفونت مرتبط با مراقبت بهداشتی (Healthcare-associated infection) به عفونتی اطلاق می‌شود که بیمار از قبل نداشته و طی دریافت مراقبت بهداشتی درمانی در بیمارستان یا مراکز درمانی به آن مبتلا شده است. براساس گزارش سازمان بهداشت جهانی توقع می‌رود در کشورهای در حال توسعه مانند کشور ما حدود ۱۰٪ بیماران بستری در بیمارستان به این عفونت‌ها مبتلا شوند. در کشور ما طبق گزارشات وزارت بهداشت سالیانه حدود ۱۳۰ هزار مورد عفونت در سامانه این وزارتخانه ثبت می‌شود که پیامد حدود ۱۵٪ از آنها فوت می‌باشد.

طبق آمار مرکز کنترل و پیشگیری بیماری ها در اروپا (EDCD) شیوع عفونت های بیمارستانی ۷.۱٪ در کشورهای اروپایی است و به صورت تخمینی تقریبا سالانه بیش از ۴ میلیون بیمار به این عفونتها مبتلا می شوند و حدود ۱۱۰ هزار نفر از آنها فوت می کنند. این آمار در ایالات متحده حدود ۱.۷ میلیون ابتلا در سال و ۹۹ هزار مورد مرگ است. جالب است بدانید که چهارمین علت مرگ در کانادا ابتلا به عفونت های بیمارستانی است. آمار ابتلا و مرگ مرتبط با عفونت های بیمارستانی در بخش های مراقبت های ویژه نسبت به سایر بخش ها بالاتر بوده و بیش از ۵۰٪ می باشد.

میکروب های عامل این عفونت ها معمولا میکروب های مقاومی هستند که قادر درمان برای مداوای آنها با مشکل مواجه است. در کشور ما اکثر این عوامل میکروبی باسیل گرم منفی مانند کلبسیلا، آسینتوباکتر و اشرشیاکولی است که الگوی مقاومت میکروبی آنها طی سالهای اخیر نگران کننده شده است به گونه ای که در حال حاضر بیش از ۹۰٪ آسینتوباکترها و بیش از نیمی از کلبسیلاها و سودوموناس ها به مروپنم/ایمی پنم مقاوم شده اند.

به جهت حساسیت موضوع و لزوم پیشگیری و کنترل این عفونت های مرگبار، سازمان بهداشت جهانی اجزاء اصلی برنامه های پیشگیری و کنترل عفونت را در ۸ سرفصل کلی تبیین کرده است و سپس در هر عنوان به جزئیات موضوع و نکات مهم کار پرداخته. این هشت سرفصل که با نام اجزاء اصلی (core component) شناخته می شوند شامل این موارد هستند: برنامه پیشگیری و کنترل عفونت، دستورالعمل های مرتبط، آموزش، مراقبت یا surveillance عفونت های مرتبط با مراقبت های بهداشتی، استراتژی های چندگانه، پایش و بازخورد، بارکاری و تعداد پرسنل و تخت، زیرساخت ها و تجهیزات لازم برای پیشگیری و کنترل عفونت.

اجزاء اصلی بیان شده در بالا محور اصلی جلسات آتی این دوره آموزشی را شامل می شود.

با تشکر، و آرزوی موفقیت

دکتر سیفی، مهرماه ۱۴۰۰